

Børne- og Undervisningsministeriet
November 2021

Sags nr.: 21/12797

Høringsnotat

om

Forslag til lov om ændring af lov om efterskoler og frie fagskoler (Permanetgørelse af forsøg med prøver i dansk og matematik på efterskoler og frie fagskoler godkendt med et samlet særligt undervisningstilbud)

1. Indledning

Et udkast til forslag til lov om ændring af lov om efterskoler og frie fagskoler (Permanetgørelse af forsøg med prøver i dansk og matematik på efterskoler og frie fagskoler godkendt med et samlet særligt undervisningstilbud) har i perioden fra den 17. september 2021 til den 8. oktober 2021 været i ekstern høring hos 70 myndigheder og organisationer. Udkastet er også offentliggjort på Høringsportalen.

Der er modtaget høringssvar fra 16 af de hørte myndigheder og organisationer. Derudover er der modtaget høringssvar fra Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening. 12 høringssvar indeholder bemærkninger til lovudkastet. En oversigt over, hvilke af de hørte myndigheder og organisationer der har afgivet høringssvar, er vedlagt.

Det er alene de væsentligste bemærkninger fra høringssvarene, der er medtaget i notatet.

2. Sammenfatning om ændring i lovforslaget i forhold til høringsudkastet

De indkomne høringssvar har givet anledning til en justering og præcisering af den foreslåede bestemmelse i § 5 a, stk. 6, samt de tilhørende bemærkninger. Der er herudover foretaget ændringer af sproglig, redaktionel og lovteknisk karakter.

3. Generelle bemærkninger til lovudkastet

Dansk Arbejdsgiverforening (DA), Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Bestyrelserne, Danske Gymnasieelevers Sammenslutning, Rigsrevisionen og Rådet for Etniske Minoriteter har meddelt, at de ikke har bemærkninger til lovudkastet.

Generelt er foreningerne og organisationerne positive over for lovforslaget. Det gør sig gældende for Danmarks Vejlederforening, Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Lederne, Danske Gymnasier, DI, Efterskoleforeningen, Foreningsfællesskabet Ligeværd, Frie Fagskoler, Frie Skolers Lærerforening og Red Barnet.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Børne- og Undervisningsministeriet noterer sig den positive modtagelse af lovforslaget.

4. Bemærkninger til lovudkastets enkeltelementer

4.1. Enkeltfagsprøver i dansk og matematik på efterskoler og frie fagskoler godkendt med et samlet særligt undervisningstilbud

4.1.1. Om afgrænsning af ordningen til efterskoler og frie fagskoler godkendt med et samlet særligt undervisningstilbud

Børne- og Kulturchefforeningen (BKF) gør opmærksom på, at man parallelt med lovforslaget ud fra en lighedsbetragtning burde give samme mulighed for specialskoler og specialklasser i folkeskoleregi.

Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier anfører, at foreningen gerne havde set en ligestilling og samme muligheder for de anbragte elever (under lov om social service) på de sociale kostskoler samt for specialundervisningseleverne på frie grundskoler, der er certificeret af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet som en grundskole med en særlig specialundervisningsprofil.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Hensigten med forsøgsordningen og nærværende lovforslag er at give flest mulige elever en smidig adgang til erhvervsuddannelserne ved at give mulighed for, at elever på efterskoler og frie fagskoler godkendt med et samlet særligt undervisningstilbud har mulighed for alene at aflægge prøve i dansk og matematik. Evalueringen af forsøgsordningen viser, at muligheden for, at eleverne alene behøver at aflægge prøve i dansk og matematik, medfører, at flere aflægger prøverne, og at eleverne dermed får mulighed for en smidig og enkel vej ind i erhvervsuddannelserne.

Lovforslaget har til formål at permanentgøre forsøgsordningen, hvorfor forslaget er afgrænset til den samme elevgruppe som forsøgsordningen. Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

4.1.2. Om afgrænsningen af enkeltfagsprøver til dansk og matematik

Efterskoleforeningen ønsker en udvidelse af ordningen, så den kommer til at omfatte både dansk, matematik og engelsk. Prøveafholdende skoler skal kunne tilbyde elever alene at aflægge prøve i dansk, matematik og engelsk, og prøvfri skoler skal kunne tilbyde elever prøve i dansk, matematik og engelsk.

Foreningsfællesskabet Ligeværd anfører, at nogle af de unge, der har ønske om og mulighed for at gå til prøve i dansk og matematik, har potentiale for og ønske om at gå til yderligere prøver – ofte i engelsk. Foreningsfællesskabet Ligeværd foreslår derfor, at engelsk også inkluderes i det kommende lovforslag.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Forsøgsordningen har givet efterskoler og frie fagskoler, der er godkendt med et samlet særligt undervisningstilbud, mulighed for at tilbyde elever at aflægge folkeskolens prøver alene i fagene dansk og matematik. Hensigten er at give så mange elever som muligt adgang til erhvervsuddannelserne ved at lette skolernes administrationsbyrde og smidiggøre prøveafholdelsen for elever omfattet af forsøgsordningen.

Formålet med lovforslaget er at gøre forsøgsordningen permanent for skoler med et samlet særligt undervisningstilbud med henblik på at understøtte, at flere elever får en smidig adgang til erhvervsuddannelserne. En væsentlig forudsætning for optagelse på erhvervsuddannelserne er, at eleven mindst har opnået karakteren 2,0 ved folkeskolens prøver i netop dansk og matematik.

De indkomne bemærkninger om at udvide ordningen til også at omfatte prøve i engelsk giver på den baggrund ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

Foreningsfællesskabet Ligeværd anfører endvidere, at der bør gives mulighed for, at der for elever med særlige evner eller interesser inden for andre fag gives mulighed for en 'tilvalgsordning' i stedet for den 'undtagelsesordning', der i dag præger prøvningen på specialefterskoler med et samlet særligt tilbud. Ligeværd foreslår, at der gives mulighed for, at den enkelte elev kan tilmeldes de fag, der er relevante for eleven i stedet for, at eleven skal tilmeldes en fuld prøvning, hvorefter der skal søges om undtagelse fra de fag, eleven ikke har mulighed for at gå til prøvning i.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Elever på prøveafholdende skoler skal aflægge alle folkeskolens obligatoriske prøver. I særlige tilfælde kan skolens leder fritage en elev for at aflægge en eller flere af folkeskolens obligatoriske prøver. Afgørelsen om fritagelse forudsætter, at der er forinden er taget stilling til, om eleven vil kunne aflægge prøve på særlige vilkår. Reglerne herom er fastsat i §§ 30-42 i bekendtgørelse nr. 1858 af 27. september 2021 om folkeskolens prøver (prøvebekendtgørelsen).

Nærværende lovforslag omhandler permanentgørelse af en forsøgsordning med prøver i dansk og matematik på efterskoler og frie fagskoler godkendt med et samlet særligt undervisningstilbud. Et forslag om at gøre folkeskolens obligatoriske prøver frivillige for elever på disse skoler falder uden for rammerne af lovforslaget, og bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

4.1.3. Om ordningen på prøvfrie skoler

Efterskoleforeningen gør opmærksom på, at der synes at være en inkonsistens i bemærkningerne i lovforslaget i forhold til ordningen på de prøvfrie skoler. Det fremgår af bemærkningerne til nr. 2, at det vil være en betingelse for de prøvfrie skoler for at tilbyde elever at aflægge prøve i dansk og matematik, at eleven ikke har de fornødne ressourcer og forudsætninger for at aflægge flere prøver. Efterskoleforeningen anfører, at dette ikke giver mening, da hele grundpræmissen i at vælge en prøvfri skole netop er, at skolen ikke afholder prøver. Derfor er hensigten med ordningen netop, at man nu skal kunne tilvælge prøve i dansk og matematik. Det er afgørende, at de prøvfrie skoler ikke nu skal ind og vurdere, om eleverne kan tage flere prøver. Det skulle de heller ikke under forsøget. Foreningen foreslår derfor, at den foreslåede bestemmelse i § 5, stk. 6, tilrettes, og at det nævnte afsnit i bemærkningerne slettes.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Ministeriet er enig i, at bestemmelsen i den foreslåede § 5, stk. 6, fremstår uklar og upræcis. Ministeriet har på baggrund af høringssvaret fra Efterskoleforeningen justeret bestemmelsen i den foreslåede § 5, stk. 6, samt bemærkningerne hertil, så det nu fremgår, at de prøvfrie skoler godkendt med et samlet særligt undervisningstilbud fremover vil kunne tilbyde deres elever at aflægge prøve i dansk og matematik uden først at skulle foretage en vurdering af, om eleverne har de fornødne forudsætninger for at aflægge flere prøver. Dette er i overensstemmelse med formålet med ordningen, som er at give flest mulig elever en smidig adgang til erhvervsuddannelserne. Bestemmelsen ændrer ikke på, at de elever, der har ressourcerne til det og måtte ønske det, har mulighed for at aflægge alle prøverne som privatister på en lokal folkeskole.

4.1.4. Andet

Børne- og Kulturchefforeningen (BKF) bemærker, at der med forslaget vil være risiko for, at også elever, som ville kunne gennemføre andre prøver end dansk og matematik, alene aflægger prøve i dansk og matematik. Dette vil kunne få konsekvenser for efterfølgende uddannelsesforløb. BKF opfordrer derfor til, at effekten af lovforslaget følges og evalueres efter fx tre år.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse i § 5 a, stk. 5, og bemærkningerne hertil, at de prøveafholdende skoler alene vil kunne tilbyde ordningen til de elever, der ikke har de nødvendige forudsætninger for at gennemføre flere af folkeskolens prøver. Der vil være tale om en helhedsvurdering af eleven, hvori indgår, om eleven er særligt udfordret, fx som følge af funktionsnedsættelser, og derfor kræver støtte og tilbud om specialundervisning, samt om eleven som følge heraf har behov for udelukkende at fokusere på prøverne i dansk og matematik med henblik på at opnå bedre muligheder for at blive optaget på en erhvervsuddannelse.

Børne- og Undervisningsministeriet skal endvidere bemærke, at ministeriet generelt følger med i, hvordan lovgivningen inden for ministeriets område administreres, herunder om lovgivningen er hensigtsmæssig. Ministeriet følger således også efterskoleområdet generelt og vil fremadrettet dermed også have fokus på, om de nye regler om muligheden for alene at aflægge prøve i dansk og matematik på efterskoler og frie fagskoler godkendt med et samlet særligt undervisningstilbud er hensigtsmæssige og virker som ønsket.

Bemærkningerne giver derfor ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening bemærker, at foreningen er bekymrede for, at den foreslåede ordning, hvor eleverne fritages fra at skulle til prøve i øvrige fag ud over dansk og matematik, vil medføre en manglende indsats i de prøvfrie fag. Konsekvensen af dette vurderes at være, at elever optages på en erhvervsuddannelse uden de fornødne faglige forudsætninger, der er påkrævet for at kunne opfylde overgangskravene fra erhvervsuddannelsens grundforløb 2 til hovedforløbet.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Børne- og Undervisningsministeriet medgiver, at lovforslaget kan øge søgningen til erhvervsskolerne for den pågældende målgruppe, da flere elever formentlig vil få mulighed for at bestå fagene dansk og matematik. Dette var også formålet med forsøgsordningen og dermed også med permanentgørelsen af forsøget. Forslaget medfører dog ikke ændringer i optagelsesreglerne til erhvervsuddannelserne. Ansøgere til erhvervsuddannelser, som ikke opfylder adgangsbetingelser om at have bestået afgangseksamen og have opnået et karaktergennemsnit på minimum 2,0 i hhv. dansk og matematik, skal, for at kunne blive optaget, til en centralt stillet optagelsesprøve og en samtale med erhvervsskolen, jf. eud-lovens § 5 a, stk. 2. Skolen skal på baggrund af den centralt stillede prøve og samtalen foretage en helhedsvurdering af, om ansøgeren kan gennemføre en erhvervsuddannelse. Skolens afgørelse kan kun i særlige tilfælde gå ud på, at ansøgeren kan optages uden at have bestået prøven. Det bemærkes desuden at lovforslaget ikke ændrer på, at elever på efterskoler og frie fagskoler godkendt med et samlet særligt undervisningstilbud fortsat som udgangspunkt skal modtage en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, jf. § 2 i lov om efterskoler og frie fagskoler. Det betyder blandt andet, at eleverne fortsat skal

modtage undervisning i hele fagrækken, medmindre den enkelte elev ud fra en konkret og individuel vurdering er undtaget fra bestemte fag og får anden undervisning i stedet.